

Rigsombudsmanden på Færøerne

2016-18/lmj

Lagmandens nytårstale 2019

Godaften, kære færingar.

Hvad er en hverdagshelt på Færøerne?

Dette spørgsmål fik femhundrede færingar for nylig stillet af Det Færøske Råd for Folkesundhed.

Jeg blev både overrasket og glad for svaret.

Hverdagshelte er almindelige mennesker, som gør en forskel i vores hverdag.

Det er vores mor og far. Vores bedstemor og bedstefar.

Det er læreren, som lægger mærke til og hjælper det barn, der har det svært. Fodboldtræneren, som er andet og mere end blot en træner. Ildsjælen, der frivilligt rækker hånden ud og er der for andre.

Det er vennen, som trøster og opmuntrer. Kollegaen, som altid giver sig tid til at vende en idé.

Det er de personer, som sætter gang i og skaber liv i fællesskabet.

Hverdagshelte på Færøerne er almindelige og uselviske mennesker, som viser tillid og betingelsesløst glædes over andres medgang.

Det er jo således, Færøerne er bygget op. Med en stærk fællesskabsfølelse.

Dette er selve fundamentet i vores samfund.

Vi fortæller oftest kun historien om det stærke individ. Og dem har vi sandelig brug for.

Men alle vores "enere" er spiret op af hjemstavnsens muld og båret frem af almindelige mennesker derfra.

Disse mennesker bliver sjældent hædret – men vi kan ikke undvære dem.

Det er disse mennesker, som jeg og mange andre har så stor respekt for.

I aften sidder Filip Jojic i Vestmanna og glæder sig.

Han kan snart repræsentere Færøerne på det færøske håndboldlandshold.

En kold efterårsdag i 2011 flyttede han til Færøerne fra Bosnia-Herzegovina for at spille håndbold.

Filip kunne af gode grunde ikke tale færøsk, og han kendte så godt som intet til vores samfunds traditioner og skikke.

Rigsombudsmanden på Færøerne

Men han påtog sig et ansvar sammen med andre.

Han var åben og nysgerrig og fik hurtigt en skare af mennesker omkring sig, som gav ham gode rammer at arbejde med.

Nu, otte år senere, har han kone og børn og en god hverdag i Vestmanna.

Sikkerhedskursus er kommet i hus.

I sommer fik han sit skibsassistentbevis med de højeste karakterer på Erhvervshøjskolen.

Og de afsluttende eksaminer klarede han overbevisende på flydende færøsk.

Intet af dette havde været muligt, hvis folk bare trak på skuldrene. Hvis folk bare var ligeglade.

Det lod sig gøre, fordi han fik støtte og inspiration fra mennesker i hverdagen – samtidig med at han selv knoklede for at falde til.

Kære alle.

Ved midnat tager vi afsked med et særligt årti.

Vi bevæger os fra 10'erne ind i 20'erne.

Jeg bliver både stolt og fuld af håb, når jeg tænker på, hvad befolkningen på Færøerne har udrettet i disse år.

Vi havde dystre udsigter for 10 år siden.

Virksomheder gik fallit, arbejdsløsheden steg, og indbyggertallet faldt.

Dette var både de færøske og udenlandske mediers fortælling om vores land.

Men modgang får ikke os til at miste modet.

Nu – nytårsaften og på tærsklen til et nyt årti – kan vi konstatere, at vi har udviklet et levende samfund rigt på muligheder.

Den positive udvikling har vi alle del i.

Vores udenlandske gæster spørger undrende, hvordan det er muligt, at vi som virksomheder og individer kommer så vidt omkring i verden.

Svaret er ikke enkelt. Jeg ved godt, at der er uendeligt mange faktorer, der former os som mennesker.

Men alting begynder det sted, hvor grundstenen bliver lagt.

Der bliver lagt en færøsk kerne i vores stærke fællesskaber.

Rigsombudsmanden på Færøerne

Heini Zachariassen har været med til at ændre vinerhvervet som iværksætter. Han voksede op i Hoyvík og færdes nu blandt de mest betydningsfulde erhvervsfolk i USA.

Gurið Højgaard har fået stor international anerkendelse, fordi hun som direktør promoverer Færøerne. Hun trådte sine barnesko i Rituvík og er nu et forbillede for europæiske erhvervsdrivende.

Sverri Sandberg Nielsen har roet sig til OL i Tokyo næste år. Han startede i roklubben i Miðvági og er nu blandt verdens bedste.

Dette er blot en påmindelse om, at det giver god ballast at vokse op på Færøerne.

At menneskene i vores eget personlige nærmiljø og vores lokale fællesskaber har væsentlig andel i det, vi udretter.

Alle de gode resultater starter med, at uselviske mennesker rækker hånden ud og bidrager.

Ikke for egen vindings skyld – men for os alle.

Kære færing.

I sommer havde vi både folketingsvalg og lagtingsvalg.

Der blev det igen tydeligt, at vi alle vil det bedste for vores samfund – men også, at vi ikke altid er enige om, *hvordan* Færøerne bliver et bedre samfund.

Heldigvis, fristes jeg til at sige.

Vi er mennesker med forskellige erfaringer og værdier. Det fører naturligvis til vedvarende, ideologiske debatter i et land.

Men uenigheder skal bruges som redskab til at opnå et endnu bedre og mere levende samfund.

Demokrati betyder, at vi lytter. Og at vi selv får ordet og får lov til at forklare vores egen holdning.

Det er sådan, uenighederne bliver mindre. Det er sådan, vi skaber en fællesskabsfølelse.

I alle afgørelser bør der inddrages flere hensyn.

Opdrætsindustrien er essentiel for vores økonomi – men den forurener også.

Shippingindustrien skaber en masse arbejdspladser – men den støjer også.

Turismen styrker vores selvopfattelse – men den slider også.

Det er vores opgave at finde en passende løsning for alle.

Det glæder mig, at så mange giver deres bidrag og bruger vores demokratiske fora til at gøre opmærksom på sig selv.

Intet demokrati tåler ligegyldighed.

Rigsombudsmanden på Færøerne

Kære færinger.

Verdenshistorien er fyldt med eksempler på, at voldsomme uenigheder i værste fald kan ende med, at vi rejser mure imellem os – imellem dig og mig.

Både fysiske og usynlige mure.

Den 9. november i år var det 30 år siden, de historiske glædesråb lød i Berlins aftenmørke.

Hvinene fra vinkelsliberne og slagene fra forhammerne, som smadrede den grå betonmur, bar bud om en stor folkelig sejr.

Det tidspunkt hvor Berlinmuren faldt, er mejslet ind i hukommelsen.

For hvad betyder det egentlig at rive en mur ned, som har skilt folk ad?

Det er at åbne for og møde det, der er på den anden side.

Det er at have modet til at finde ud af, hvad der kan komme ud af det.

At bygge en mur er det modsatte.

Det er at isolere sig fra andre.

Det er at lukke ned for udsynet og i stedet dyrke sit eget.

Uro og angst – eller bare ligegyldighed – kan føre til, at der rejses usynlige mure mod det ukendte.

Men ingen trussel eller fare forsvinder ved at rejse mure. Tværtimod forårsager det uenigheder, fordomme og mistænkeliggørelse.

Forstå mig ret.

Det er udfordrende at rive mure ned, for alt kan ikke blot bevæge sig frit og uhindret tværs over grænserne.

Men de åbne grænser er et meget bedre udgangspunkt for forening mellem mennesker og lande.

Jeg er overbevist om, at øget verdenshandel og samarbejde mellem alle verdens nationer er nødvendigt for udvikling og fred mellem landene.

Færøerne skal som en rodfæstet del af den demokratiske vestlige verden arbejde for fællesskab og nedbryde mure mellem lande og folk.

Også nu, hvor der sker store forandringer ude i verden.

I de sidste dage op til årsskiftet har vi set flere brudstykker fra udenlandsk TV om året, der gik.

Billeder fra de livlige diskussioner i det britiske underhus om Brexit.

Billeder af unge aktivister, der kæmper for miljøet og ikke føler sig hørt.

Billeder af statsledere, som håner og spotter.

Vi må huske, at de store sammenstød opstår, når der bygges mure op.

Rigsombudsmanden på Færøerne

Jeg håber, at verdens ledere vil bygge flere broer end mure i det kommende årti.

Kære alle.

Færøerne er et af verdens bedste samfund, og betingelserne for at træde ind i et nyt årti er historisk gode.

Vi har aldrig været så mange indbyggere som nu, og vi har aldrig været så rige som nu.

Men det betyder ikke, at alt er godt.

Det er smerteligt at indse, at der imellem os er mennesker, som har det svært.

Jeg føler med de mange unge, som har ondt i sjælen.

Tidens krav om præstationer, identitet og udseende kan være så tunge at bære, at nogle ikke orker tilværelsen.

Behovet for at skille sig ud fra mængden forstærkes, for på mobilen, computeren og andre steder føler vores unge sig kun værdsat og anerkendt for den enestående præstation.

Det fører til, at flere finder kortsigtede smutveje til hurtigt tjente penge, ros og anerkendelse.

Men det er en stakket gevinst. Det er ikke den rette vej at gå.

Det er altid de seje træk i fællesskab med andre, der betaler sig i længden.

Vi må passe på, at jagten på lykken ikke bliver vores ulykke.

At jagten efter 12-tallet ikke slår omsorgen for fællesskabet i stykker.

Tolv måneder kan gå hurtigt for dem, der har det godt.

Men for nogle har det været et tungt år.

Mine tanker går til jer, der har mistet en af jeres kære.

Til jer, der er ramt af alvorlig sygdom.

Til jer, der føler jer ensomme og svigtede.

Som har mistet håbet og har svært ved at finde fodfæste.

Må I finde styrke og støtte i de sværeste stunder.

Jeg håber, at det nye år og det nye årti bliver en ny begyndelse, hvor håbet spirer igen.

Kære alle.

Hverdagsheltene er almindelige færinger, som rækker en hånd ud.

Rigsombudsmanden på Færøerne

Lad det være vores inspiration.

Det er ofte nemt nok at være der for sine venner, sin familie og dem, som ellers ligner os.

Men i vores nærmiljø er der også mennesker, som vi måske overser.

Det kan være naboen, som vi ikke har talt med før.

Drengen og pigen, som bliver mobbet i skolen.

Kollegaen, som er lidt anderledes end de andre.

Eller tilflytteren, der har svært ved at finde sig til rette under nye livsbetingelser.

Lad os også se dem, som ingen ser og få dem med ind i vores fællesskaber.

Det er sundt at give lidt af sig selv. Det er sundt at have venner og bekendte, som skiller sig ud fra den store mængde.

Det er det mod, som gør os til hverdagens helte.

Det er sådan, fællesskabet bliver mangfoldigt og stærkt. Fællesskabet, som er fundamentet under vores samfund.

Jeg er overbevist om, at vi med disse værdier vil gøre fortællingen om det kommende årti endnu bedre end det forgangne.

Det er min drivkraft i dette embede.

Jeg vil gøre mit allerbedste for at leve op til tilliden.

Godt nytår. Gud velsigne Færøerne.